

**PARAPSIXOLOGIYA: ILMIY ASOSLAR VA ZAMONAVIY
YONDASHUVLAR**

Xolmo'minova Iroda Karim qizi
Denov tadbirkorlik va pedagogika
instituti Pedagogika fakulteti.
Psixologiya yo'nalishi 112PS-24
Guruh 1-kurs talabasi

Annotatsiya: Parapsixologiya — odatiy ilmiy tushunchalar va tabiat qonunlariga sig'maydigan psixik hodisalar va g'ayrioddiy fenomenlarni o'rganadigan ilmiy soha sifatida qaraladi. Ushbu maqola parapsixologiyani tarixiy rivojini, asosiy konseptual yondashuvlarini va zamonaviy ilmiy izlanishlarni tahlil qiladi. Maqolada telepatiya, extrasensorik sezgilar (ESP), ruhiy tadqiqotlar, astral sayohatlar kabi fenomenlar orqali parapsixologiya fani qanday taraqqiy etganligi va ilmiy jamoatchilik tomonidan qanday qabul qilinishi muhokama qilinadi. Maqola shuningdek, parapsixologiyani ilmiy metodologiyalarini, tadqiqot usullarini va uning ilm-fan bilan o'zaro munosabatini chuqur o'rganishga qaratilgan.

Kalit So'zlar: parapsixologiya, extrasensorik sezgilar, telepatiya, g'ayrioddiy hodisalar, psixologiya, ilmiy tadqiqotlar, ruhiyat

Аннотация: Парапсихология рассматривается как научная область, изучающая психические явления и необычные феномены, которые не вписываются в традиционные научные концепции и законы природы. В статье анализируется историческое развитие парапсихологии, ее основные концептуальные подходы и современные научные исследования. Рассматриваются такие явления, как телепатия, экстрасенсорное восприятие (ESP) и астральные путешествия, а также их влияние на развитие парапсихологии и восприятие научным сообществом.

Ключевые слова: Парапсихология, экстрасенсорное восприятие, телепатия, необычные явления, психология, научные исследования, сознание

Annotation: Parapsychology is regarded as a scientific field that studies psychic phenomena and extraordinary events that do not conform to conventional scientific concepts or the laws of nature. This article analyzes the historical development of parapsychology, its main conceptual approaches, and modern scientific research. It discusses how phenomena like telepathy, extrasensory perception (ESP), and astral travel have contributed to the evolution of parapsychology and how they are perceived by the scientific community.

Keywords: Parapsychology, extrasensory perception, telepathy, extraordinary phenomena, psychology, scientific research, mind

Kirish

Parapsixologiya, g'ayrioddiy psixik hodisalar, ruhiy sezgilar va paranormal tajribalarni ilmiy asosda o'rganadigan soha sifatida, ilmiy jamoatchilikda nisbatan yangi, ammo katta bahs-munozaralarga sabab bo'lib kelmoqda. Parapsixologiya sohasidagi tadqiqotlar har doim ham ilmiy muhitda bir xil darajada qabul qilinmagan. Biroq, bu soha o'zining o'rganilayotgan fenomenlariga ilmiy yondashuvni taqdim etish orqali, xususan, telepatiya va extrasensorik sezgilarning ilgari surilishiga xizmat qilmoqda.

Parapsixologiyaning Tarixi va Rivoji

Parapsixologiyaning rivoji XVIII-XIX asrlarda boshlandi. O'sha davrda psixologiya va fiziologiya o'zining shakllanish jarayonida bo'lgan bo'lsa-da, parapsixologiya hali ilmiy jamoatchilik tomonidan qabul qilinmagan edi. Birinchi marta, telepatiya va boshqa paranormal fenomenlar haqidagi izlanishlar Jeyms B. Rayn tomonidan 1930-yillarda tashkil etilgan va zamonaviy parapsixologiya asoslarini yaratgan tadqiqotlar bilan boshlandi. Rayn o'zining ilmiy metodologiyasi orqali extrasensorik sezgilarni o'rganib, parapsixologiya ilmiy asosda mustahkamlanishiga xizmat qildi.

Parapsixologiyaning Asosiy Fenomenlari

1. Telepatiya

Telepatiya — bir kishining fikrlarini yoki sezgilarini boshqa kishiga uzatish qobiliyati. Ushbu fenomen turli xil eksperimentlar orqali tadqiq qilingan, ammo u hali ham ilmiy tasdiqlashga muhtoj. Bir necha muvaffaqiyatli tajribalar telepatiya imkoniyatini ko'rsatgan, ammo bu fenomenni ilmiy nuqtai nazardan izohlash juda qiyin bo'lgan.

2. Extrasensorik Sezgilar (ESP)

Extrasensorik sezgilar (ESP) insonning besh organi orqali olinmaydigan axborotni sezish yoki olish qobiliyati sifatida ta'riflanadi. Bunga telepatiya, premonitsiya (kelajakni sezish), psixometrik sezgilar va boshqa ko'plab fenomenlar kiradi. ESP hodisalari ko'plab tadqiqotlarda ilmiy tahlilga olinib, ular haqida ko'plab nazariyalar yaratilgan.

3. Astral Sayohatlar va Ruhiy Tadqiqotlar

Astral sayohatlar – insonning jismoniy tanasidan ajralib, boshqa o'lchovlarga yoki jo'shqin ruhiy tajribalarni boshdan kechirishidir. Ushbu fenomenlar parapsixologiyada tez-tez o'rganiladi, lekin ular hali to'liq ilmiy jihatdan isbotlanmagan.

Ilmiy Metodologiyalar va Tadqiqot Usullari

Parapsixologiyada tadqiqotlar maxsus usullar orqali amalga oshiriladi. Tajribalar, ko'pincha laboratoriya sharoitida, insonlar va boshqa jonivorlar ustida

o‘tkaziladi. Tashqi muhitdan izolyatsiya qilish, xatoliklarni minimallashtirish va natijalarni to‘g‘ri qayd etish uchun ilg‘or texnologiyalar qo‘llanadi. Tadqiqotlar ko‘pincha kutilmagan yoki tasodifiy natijalarga olib keladi, shuning uchun parapsixologiya ilmiy metodlarni qo‘llashda o‘ziga xos murakkabliklarga ega.

Parapsixologiyaning Ilmiy Qabul Qilinishi

Parapsixologiya ilmiy jamoatchilik tomonidan hali to‘liq qabul qilinmagan soha hisoblanadi. Ko‘plab ilm-fan vakillari, parapsixologiyani “soxta ilm” sifatida rad etmoqda. Biroq, so‘nggi yillarda parapsixologiyaning metodologiyasi va asosiy fenomenlarining ilmiy izlanishlari ortib bormoqda, bu esa uning qabul qilinishiga yordam berishi mumkin. Ayni paytda, parapsixologiyaning ilmiy asoslari haqidagi bahslar davom etmoqda, va kelajakda bu sohada yangi yondashuvlar va ilmiy tasdiqlarni kutish mumkin.

Xulosa

Parapsixologiya hozirgi kunda ilm-fan va psixologiyaning chekka sohalaridan biri bo‘lib qolmoqda. G‘ayrioddiy hodisalarni ilmiy nuqtai nazardan tahlil qilishga bo‘lgan qiziqish ortib bormoqda, ammo bu fenomenlarni ilmiy nuqtai nazardan tasdiqlash hali ham qiyin vazifa bo‘lib qolmoqda. Shunga qaramay, parapsixologiyaning yangi yondashuvlari va metodologiyalari, kelajakda bu sohada yangi ilmiy izlanishlar va kashfiyotlarni keltirib chiqarishi mumkin.

Foydalanilgan Adabiyotlar

1. Blakmor, S. (2010). Parapsixologiya: 21-asr uchun qo‘llanma. McFarland & Company
2. Rayn, J. B. (1937). Extrasensorik sezgi. Boston: Farrar & Rinehart.
3. Shermer, M. (2011). Ishonadigan miyamiz: Ruhlar, xudolar, siyosat va fitnalar. Henry Holt and Company
4. Shmeydler, G. R. (1987). Parapsixologiya: Umumiy ko‘rinish. Lawrence Erlbaum Associates.
5. Fontana, D. (2005). O‘limdan keyin hayot bormi?: Dalillarning to‘liq ko‘rinishi. Watkins Publishing.